

Manuscripten met miniaturen

Een traditie in Tours

De drie grote religieuze instituten van Tours hebben in de middeleeuwen elk een kopiistenatelier. Het oudste atelier, in de abdij van Marmoutier, is aan het eind van de IVde eeuw gecreëerd. De scriptoria van de basiliek Saint-Martin en de kathedraal ontstonden pas later en ontwikkelden zich in de Karolingische tijd, het begin van de faam van de manuscripten van Tours. Rond de XVde eeuw gaan stadsateliers zich in de miniatuurschilderkunst specialiseren. Het talent volgt in het kielzog van de koningen die in de kastelen van Amboise, Blois en Chambord wonen en hun hofhouding die in Tours verbleef.

Een elegante en gematigde stijl

Dankzij Jean Fouquet (geboren in Tours rond 1420) wordt een op Italiaanse en Vlaamse scholen geïnspireerde kunststroming gelanceerd: levendige kleuren, gedetailleerde landschappen en perspectieven. De miniaturen van de School van Tours zijn tot begin XVIde eeuw zeer populair.

Woordenlijst

Kapittel: college van kanunniken.
Kapittelzaal: plaats waar kanunniken samenkwamen om te luisteren naar het voorlezen van een hoofdstuk van de Regel (verzameling van regels hoe men zich dient te gedragen).

Kroonwerk: bovenste gedeelte van een architecturale decoratie.

Pilaster: platte verticale versiering met het aspect en de functie van een zuil.

Protopsaltis: voorzanger van de kathedraal.

Scriptorium: atelier waar monniken manuscripten overschreven (kopiïsten).

Zangschool voor koorknappen: koor van jonge jongens verbonden aan een kathedraal en onder leiding van de geestelijkheid. In de renaissance waren dit prestigieuze scholen waar kinderen muziek- en godsdienstonderwijs van hoog niveau genoten. Vervolgens bekleedden zij belangrijke functies binnen de Kerk.

Praktische informatie

Gemiddelde duur bezoek: 30 min.
 Bezoek met gids in het Frans.

Centre des monuments nationaux
 Cloître de la Psalette
 Cathédrale de Tours
 37000 Tours
 tél. 02 47 47 05 19
 fax 02 47 47 05 19

www.monuments-nationaux.fr

Klooster van la Psalette

Ontmoetingspunt van gotiek en renaissance

Werkplaats van de kanunniken

Vanaf de hoge middeleeuwen is het klooster de werkplaats van de kanunniken van de kathedraal Saint-Gatien van Tours. De bouw van de huidige

Het klooster, tekening uit de XIXde eeuw

gebouwen begon in de XVde eeuw dankzij het mecenaat van bisschop Jean de Bernard en werd in de XVIde eeuw

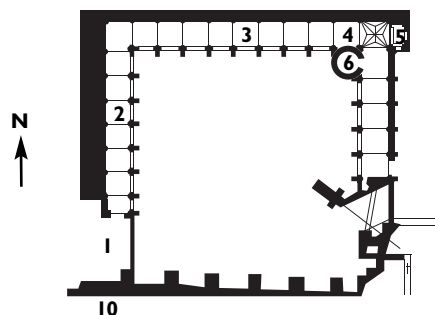
voltooid. Het klooster dankt zijn naam aan het psalmgezing dat opsteeg uit de aangrenzende zangschool voor koorknappen*.

Een humanistische bibliotheek

Aan het eind van de middeleeuwen kent het kapittel* een grote culturele activiteit dankzij het scriptorium* en de bibliotheek die één van de rijkste van Frankrijk is. Deze werd in de XVIde eeuw uitgebreid door kanunnik Raoul Le Segaler om een grote humanistische bibliotheek naar het voorbeeld van de bibliotheek van Sélestat in de Elzas te creëren. In 1793 wordt het kapittel* tijdens de Franse Revolutie opgeheven en wordt de bibliotheek verspreid georganiseerd. Het klooster raakt in 1802 zijn kapittelzaal* kwijt wegens een wegaanleg.

* Uitleg op de achterzijde van dit document.

Begane grond

Het klooster van la Psalette is een voorbeeld van de progressieve overgang van de gotiek naar de renaissance, die het eerst tot uiting komt in het decor van de deuren, de trap en de façades.

De begane grond

- 1 De opening** in de omwalling van het klooster, geeft de plaats aan van de vroegere kapittelzaal*. Bij de afbraak werden de overblijfselen van de Gallo-Romeinse omwalling gevonden waartegen in de IVde eeuw de eerste kathedraal gebouwd werd.
- 2 De oudste galerij** van het klooster, die rond 1442 werd gebouwd, heeft een middeleeuwse bloemdecoratie en een façade in middeleeuwse stijl gekenmerkt door uitstekende steunberen.
- 3 Op de noordelijke galerij** vormen de pilasters* op de eerste verdieping een verlengstuk van de steunberen van de begane grond en duiden op de opkomst van de renaissance in de jaren 1508-1524. Onder de galerij getuigen de ribgewelven nog van de flamboyante gotiek. De twee deuren zijn in vroeg renaissancestijl: de ene gaf toegang tot de zangschool voor koorknappen*, de andere leidde naar de woonverblijven van de protopsaltis*.

4 Het laatste gewelfvlak (travee) vertoont meerdere ribgewelven die kenmerkend zijn voor het eind van de middeleeuwen. Een recent ontdekte muurschildering uit de XVIIde eeuw beeldt de 'slachting van de onschuldigen' en 'de vlucht naar Egypte' uit.

5 De kleine kapel, in de hoek van de twee galerijen, heeft een caissonplafond uit de eerste renaissance en talrijke sporen van polychromie.

6 De deur van de trap heeft aan de bovenkant een beeldhouwd ornament met een dubbel kroonwerk* en met kandellabers gedecoreerde pilasters*. De trap van Bastien François, lijkt een miniatuurrepliek van de trap die François I rond 1520 in het kasteel van Blois liet bouwen. De middeleeuwse wenteltrap ondergaat een metamorfose: brede muuropeningen, de spil dient als trapleuning, een caissonplafond bovenaan de trap, een decor van pilasters*, rankenversiering, kapitelen met acanthusmotief overgenomen uit het antieke repertoire van de buitendecoratie.

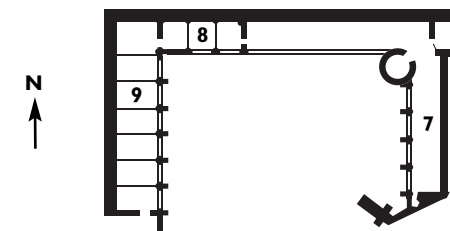
De eerste verdieping

7 Vanaf het terras hebt u zicht op vier eeuwen architectuur; de kathedraal met de koorafsluiting uit de XIIIde eeuw en de torens die rond 1547 werden voltooid. Het rozetvenster van het transept dateert uit de XIVde eeuw.

8 Het scriptorium*, waar de kopiisten werkten, is een vertrek in renaissancestijl. Het licht valt door twee ramen op het zuiden binnen en het is het enige vertrek met een schouw.

9 De boekenbewaarpplaats bestemd voor het conserveren van de boeken uit de bibliotheek van het kapittel* bestaat uit acht gewelfvlakken en gewelven met beeldhouwde sluitstenen.

Eerste verdieping

Op de sluitsteen van het laatste gewelfvlak is het blazoen van Raoul Le Segaler te lezen. De bovenkant van de ramen is gedecoreerd met glas-in-lood van Max Ingrand aangebracht in 1960.

Een selectie manuscripten, als exacte reproducties, geeft een beeld van de rijkdom van de gemeentelijke bibliotheek van Tours en het oorspronkelijke gebruik van deze zaal, die in de XVIde eeuw, via een alleen voor kanunniken toegankelijke gang, in verbinding stond met de noordelijke toren van de kathedraal.

- 10 In de kathedraal** mag u de glas-in-lood ramen van de straalkapellen uit de XIIIde eeuw en de graftombe van de kinderen van Karel VIII in de hoek van het zuidelijke transept, niet missen. Deze werd rond 1500 beeldhouwd door Jérôme de Fiesole, een Italiaanse artiest die grote invloed had op de beeldhouwers van Tours in die tijd.